

undvikit anakronismer i sin framställning. Lite irriterande ofta förekommer påpekanden av typen ”detta är inte känt”, ”det vet vi inte” etc. Det ligger i sakens natur när man skriver personhistoria att en mängd fakta saknas och att frågor som eftervärlden ställer måste förbli obesvarade, och det är inte nödvändigt att vid varje sådant tillfälle påpeka för läsaren vad ”vi” inte vet. Emellertid är den biografiförfattare som påstår sig ha hela sanningen inte att lita på. Däremot har den, som i likhet med Cassel-Pihl visar på svackor i källmaterialet och talar om när frågor saknar svar, gjort ett grundligt arbete.

Boken är rikt illustrerad med väl återgivna äldre foton och målningar, samt mycket fina interiörbilder från det Hallwylska hemmet efter att det konverterats till museum. Planritningar från palatset hade behövts som illustration till Cassel-Pihls initierade beskrivning av byggnaden och hur den användes, även om denna boks primära funktion inte är att vara en beskrivning av huset och dess inredning. Likaså saknar jag någon återgivning i faksimil av t.ex. brev eller grevinnans årsdagböcker – det hade bidragit till läsarens bild av bokens huvudperson.

Boken är vackert formgiven, och till dess finesser hör kapitälet, randigt i de hallwylska färgerna svart och gult. Samma lilla detalj beskrivs av Cassel-Pihl i skildringen av grevinnans påkostade museikataloger och kan ses som ett elegant sätt att visa sammansmältningen av börd och kapital i det hallwylska projektet.

Karin Gustavsson, Malmö

Ola Graff: *”Om kjæresten min vil jeg joike.” Undersøkelser over en utdødd sjøsamisk joiketradisjon.* Davvi Girji, 2004. 281 s., ill. English summary. ISBN 82-7374-522-8.

I mitten av 1970-talet fick Ola Graff av en vän en fältinspelad kassett med sång och jojk från Snefjord, i närheten av Nordkap. Det var oväntat – fram till dess hade forskare, utifrån resultatlösa insamlingsförsök, räknat med att den sjösamiska jolktraditionen i västra Finnmark försvunnit i slutet av 1800-talet. Ett tiotal år senare började Graff ett intensivt arbete i området för att dokumentera och kontextualisera vad som kunde

finnas. Det visade sig vara en jolkpraxis som upphört att vara produktiv efter andra världskriget, men genom sitt fältarbete kunde han dokumentera 18 jolkar (plus minnen om ytterligare några) och berättelser om jolkarna, jolkare och jolkade personer. Detta material utgör grunden för Graffs doktorsavhandling från 2002, vilken 2004 publicerades i redigerat skick.

Efter en kortare genomgång av historiska och nationalpolitiska ramar ägnar Graff huvuddelen av boken till grundlig presentation och analys av varje jolk. Intressant är att flera av jolkarna har karaktären av nidjolk, handlar om tillkortakommanden eller personliga särdrag, och jolkades inte i huvudpersonens närvaro, alternativt för att reta personen. Andra jolkar däremot bygger på en ömsint relation eller sägs vara tillkomna under en frieri-period. I ett kapitel diskuterar Graff på ett mer generellt plan hur jolken fungerat i lokalsamhället utifrån denna karaktär av att gestalta individer. Vidare diskuteras musik och text på mer generella plan, där Snefjordtraditionen ställs i relief till tidigare forskning om samisk musik. Inflytandet av ”norsk” musik, dvs. den allmän-europeiska bildningstraditionens på funktionsharmonik och kadenser inriktade melodik, diskuteras i termer av musikalisk bilingualism. I analysen av språklig uppbyggnad uppmärksammar Graff särskilt de fixerade texterna och hur flera av dem ansluter till runometer, använder allitteration, in- och slutrim – företeelser som tidigare inte förknippats med samisk tradition. Här går Graff vidare och argumenterar för att dessa drag kan ha haft en bredare förankring, bl.a. genom att analysera hur Sirmas uppteckning från 1674, Guldnasaš, ansluter till runometer och använder nämnda stildrag. Han öppnar också för en omvärdering av Anders Fjellners Solsonens frieri, vilket heller inte är orimligt utifrån nyare diskussioner av episk tradition inom folkloristik, inte refererade av Graff, men som kunde ha underbyggt hans resonemang.

Sammantaget är detta en intressant och tankeväckande bok som borde stimulera diskussionen om samisk musik, både för den goda kontextualisering av jolkarna i lokalsamhället som möjliggjorts genom fältarbetet, och de generella frågeställningar som Graff formulerar.

Alf Arvidsson, Umeå